

بررسی سامانه معنایی در معماری خانه های تاریخی شهر یزد

فرشاد برجیان بروجنی * فرهاد کاظمیان

1- عضو هیات علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد بم farshadbajian@yahoo.com

2- استاد دانشگاه بین المللی کیش

fkazemian@yahoo.com

چکیده :

معماران خانه های سنتی یزد کوشیده اند تا در طرح خود، نگرش توحیدی را در حد اعلی به نمایش گذارند و بنا را چون مجموعه ای متحد، مطابق با باورهای اسلامی جلوه گر سازند و بدین ترتیب انسان سنتی را با آرامش کامل به فضای ملکوتی پیوند دهند. درک این معماری سنتی اسلامی، مستلزم شناخت بینش انسان سنتی معتقد به اسلام است، نه تنها در ارتباط با کلیت معماری و از جمله وجه ماورایی آن، بلکه در زمینه عناصر سازنده اش، که شاید در آن میان، فرهنگ مهمتر از همه باشد.

این مقاله که برگرفته از طرح پژوهشی نگارنده، با عنوان گونه شناسی خانه های تاریخی در معماری سنتی شهر یزد میباشد، نشان می دهد که این پدیده همواره تحت تأثیر ویژگی های فرهنگی و همچنین عوامل اقتصادی - اجتماعی که در واقع همان شاخص های پایداری هستند، شکل کالبدی خود را به وجود آورده است. با توجه به تجربه شش سال زندگی و تحصیل تمام وقت نگارنده در خانه های تاریخی یزد، در تحقیق حاضر سعی شده است تا معماری اسلامی خانه، در بستر ایرانی اش و از دیدگاه اصول سنتی مربوط به آن، مورد بررسی قرار گیرد.

واژگان کلیدی: سامانه معنایی، خانه های تاریخی، معماری سنتی، شهر یزد

مقدمه :

امروزه، عدم توجه به ریشه های فرهنگی، آسیب های جبران ناپذیری را به عرصه فرهنگ و هنر وارد کرده و به نوعی بشر را با بحران، مواجه ساخته است. بررسی نظام حاکم بر معماری خانه های سنتی در شهر یزد نشان می دهد که این ساختار در پیوندی آشکار با مبانی فرهنگ اسلامی، عمل می کرده است. متأسفانه در قرن حاضر، شاهد معماری تنزل یافته ای در کشور هستیم که قابل مقایسه با آن معماری ارزشمند نمی باشد. اکنون در کشور ما انسان ها در خانه های زندگی می کنند که بی توجهی به انسان و نیازهای او، مشکلاتی از قبیل کمبود آرامش و بروز مشکلات روحی و جسمی را به ارمغان داشته است. در حالیکه خانه های سنتی دارای کیفیت در فضای خود بوده اند که آثار آن را می توان در ارتباط صحیح با طبیعت، انعطاف پذیری، زیبایی، تنوع و خوانایی و رعایت حریم ها مشاهده کرد. به همین جهت، توجه به ویژگیهای اصیل و نحوه طراحی و اجرای خانه های تاریخی ارزشمند، امری ضروری به نظر میرسد. لیکن بدلیل اینکه متأسفانه در دوره معاصر و بخصوص در دهه های اخیر، این مهم مورد بی مهری قرار گرفته و آن رشته اصیل تاریخی گسسته شده است، اغلب مسکن احداثی جدید در